

Konkurrensverkets prioriteringspolicy för tillsynsverksamheten

Konkurrensverket utreder inte alla tips och klagomål som anmäls till Konkurrensverket eller som Konkurrensverket upptäcker genom omvärldsbevakning. Urvalet av vilka ärenden som ska utredas görs utifrån denna prioriteringspolicy där olika omständigheter viktas mot varandra. Syftet med policyn är att tydliggöra vilka frågor Konkurrensverket prioriterar i sin tillsynsverksamhet.

Konkurrensverket fokuserar på att utreda ärenden som har ett generellt intresse och som leder till tydliga resultat. Syftet är alltid att främja en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet till nytta för konsumenterna samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna och marknadens aktörer.

Policyn är indelad i tre delar. Konkurrensverket har olika roller att fylla i sin konkurrens- respektive upphandlingstillsyn och de två inledande avsnitten innehåller därför beskrivningar av Konkurrensverkets prioriteringar i konkurrenstillsynen respektive upphandlingstillsynen. Det avslutande avsnittet i policyn informerar om vad som står i Konkurrensverkets avskrivningsbeslut när ärenden skrivs av med hänvisning till prioriteringspolicyn.

Prioriteringar i konkurrenstillsynen

Vid prioriteringen av konkurrenstillsynsärenden väger Konkurrensverket in följande faktorer:

- Om problemet orsakar skada för konkurrensen och konsumenterna.
- Hur viktigt det är att få ett vägledande avgörande.
- Om Konkurrensverket är bäst lämpat att agera.
- Om det finns förutsättningar att med stöd av konkurrensreglerna effektivt utreda och ingripa mot problemet.

Orsakar problemet skada för konkurrensen och konsumenterna?

Den viktigaste prioriteringsgrunden är förfarandets förmåga att skada konkurrensen och konsumenterna. Konkurrensverket bedömer här nyttan av ett ingripande för en större grupp konsumenter och den samhällsekonomiska vikten av att konkurrensbegränsningen ifråga undanröjs.

Samarbeten mellan konkurrenter

Om konkurrerande företag samarbetar kan det leda till stora skador för konsumenterna. Konkurrensverket ger hög prioritet åt att utreda och lagföra karteller. Med karteller menas här att företag i samma produktions- eller handelsled fastställer försäljningspriser, begränsar eller kontrollerar produktionen eller delar upp marknader.

Samarbeten mellan icke-konkurrenter

Samarbeten mellan företag i olika försäljningsled (s.k. vertikala samarbeten) bidrar i regel till effektiv distribution och stärkt konkurrens. De kan dock under vissa förutsättningar skada konkurrensen och konsumenterna.

Konkurrensverket prioriterar vertikala samarbeten som har förmågan att skada effektiv konkurrens på produkt- eller distributionsmarknader. I prioriteringen fäster Konkurrensverket särskild vikt vid hur stor del av marknaden samarbetet omfattar, hur stor marknadsmakt samarbetsparterna har, hur koncentrerade marknaderna är, och om andra aktörer på marknaderna bedriver liknande samarbeten.

Missbruk av dominerande ställning

Företags vilja att uppnå och upprätthålla marknadsmakt och lönsamhet är en viktig drivkraft för konkurrensen. Dominerande företags ensidiga ageranden kan dock under vissa förutsättningar skada konkurrensen och konsumenterna.

Konkurrensverket prioriterar dominerande företags förfaranden som har förmågan att utestänga företag som kan utöva ett effektivt konkurrenstryck i något marknadsled. I prioriteringen fäster Konkurrensverket särskild vikt vid hur stor del av marknaden förfarandet omfattar och, vad gäller avskärmning av insatsvara, hur viktig insatsvaran är för att möjliggöra en effektiv konkurrens på marknaden. Vid bedömningen av prisbaserade förfaranden fäster Konkurrensverket även vikt vid om prissättningen har förmåga att utestänga en konkurrent som hypotetiskt är lika effektiv som det dominerande företaget.

Konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet

När offentliga aktörer agerar på en konkurrensutsatt marknad riskerar det att snedvrider förutsättningarna för en effektiv konkurrens eller hämma förekomsten eller utvecklingen av en sådan konkurrens. Konkurrensverket prioriterar ärenden där den offentliga aktörens agerande hämmar eller snedvrider de långsiktiga förutsättningarna för konkurrens.

Konkurrensverket prioriterar ärenden där konkurrensproblemen är tydliga. Konkurrensproblem är tydligast när en eller flera privata aktörer kan visa på konkreta, mätbara och dokumenterade skador eller riskerar sådana skador. Exempel på skador är när privata företag hämmas i sin utveckling och tillväxt, när privata företag tvingas lägga ner hela eller delar sin verksamhet och när nya privata företag får svårt att etablera sig eller växa på en avgränsad relevant marknad.

Hur viktig är det att få ett vägledande avgörande inom området?

Konkurrensverket prioriterar även frågor som har betydelse bortom det aktuella ärendet och där ett ingripande eller ett motiverat avskrivningsbeslut kan hjälpa företagen och andra aktörer att förstå sina konkurrensrättsliga skyldigheter. Särskilt viktigt är detta när det gäller oprövade konkurrensrättsfrågor eller konkurrensproblem som förekommer på flera marknader och där ett ingripande kan ha allmänpreventiv effekt.

Är Konkurrensverket den aktör som är bäst lämpad att agera?

Konkurrensverket kan avstå helt från att ingripa i de fall någon annan myndighet eller aktör är bättre lämpad att agera. Om till exempel en annan myndighet har mer lämpliga verktyg för att hantera ett visst konkurrens- eller marknadsproblem, kan det innebära att Konkurrensverket inte prioriterar ett ärende.

Finns förutsättningar att effektivt utreda och ingripa mot problemet?

Som statlig myndighet har Konkurrensverket ett ansvar att använda verkets resurser så effektivt som möjligt och väger därför förväntad resursåtgång mot nyttan av ett ingripande. Vid denna bedömning beaktar Konkurrensverket särskilt om det finns förutsättningar att effektivt utreda ärendet, inhämta nödvändig bevisning och med hjälp av konkurrensreglerna effektivt ingripa mot problemet.

När ett tillsynsärende inte bedöms som en effektiv väg att uppnå resultat kan Konkurrensverket i vissa fall välja att påtala problemet på annat sätt, till exempel i en rapport som publiceras externt.

Prioriteringar i upphandlingstillsynen

Det upphandlingsrättsliga regelverket ger i första hand en möjlighet för leverantörer att själva bevaka sina intressen vid upphandlingar genom att ansöka om överprövning av en upphandling eller av ett avtals giltighet.

I prioriteringen av upphandlingstillsynsärenden väger Konkurrensverket in följande faktorer:

- Hänsyn till det allmänpreventiva syftet och/eller behovet av vägledning.
- Bristerna i den upphandlande myndighetens eller enhetens agerande.
- Hur stort allmänintresset är.
- Om Konkurrensverket är bäst lämpat att agera.
- Hur omfattande utredningsinsatsen är i förhållande till förutsättningarna att nå önskat resultat.

Kan ärendet få en allmänpreventiv verkan och/eller finns behov av vägledning?

Konkurrensverket beaktar om ett ärende förväntas få en stor allmänpreventiv verkan och/eller om ett ärende rör en fråga där det finns ett behov av vägledning för en större krets av aktörer. Detta innebär att ett ärende kan prioriteras där ett tillsynsbeslut eller en ansökan om upphandlingsskadeavgift kan förväntas hindra flera upphandlande myndigheter eller enheter från att göra fel och att Konkurrensverket genom tillsynen kan klargöra hur man gör rätt. En överträdelse som kan sanktioneras med en ansökan om upphandlingsskadeavgift förutsätts ha en stor allmänpreventiv verkan. Det kan finnas behov av vägledning om en överträdelse bedöms vara vanligt förekommande, eller om den rör oklara rättsfrågor eller regler som inte fått genomslag i tillämpningen eller som tillämpas på nya eller på andra sätt än de som Konkurrensverket anser är avsedda enligt upphandlingslagarna.

Finns det brister i den upphandlande myndighetens eller enhetens agerande?

Konkurrensverket tar hänsyn till de brister som har kommit fram i den upphandlande myndighetens eller enhetens agerande. Dåliga rutiner, bristande kompetens och bristfällig eller ostrukturerad dokumentation leder inte sällan till överträdelser. Även misstankar om olämpligt gynnande av någon leverantör eller att myndigheten eller enheten inte följer beslut och domar vägs in. Upprepade överträdelser bedöms som huvudregel vara brister av allvarligt slag. Bristerna väger inte lika tungt om myndigheten eller enheten har vidtagit rättelse eller nyligen har fått ett beslut eller ett avgörande riktat mot sig gällande en liknande typ av överträdelse.

Finns det ett stort allmänintresse?

Konkurrensverket tar hänsyn till hur stort allmänintresset är. Det kan därför ha betydelse om Konkurrensverket har fått in flera klagomål eller upplysningar om samma eller liknande överträdelse, eller om den påstådda överträdelsen har fått stor uppmärksamhet på annat sätt. Allmänintresset bedöms vara högre om kontraktsvärdet är högt eller när kontraktet förväntas begränsa konkurrensen på ett mer påtagligt sätt.

Är Konkurrensverket den aktör som är bäst lämpad att agera?

Konkurrensverket kan avstå helt från att agera i de fall någon annan myndighet eller aktör är bättre lämpad att agera. Det kan till exempel vara att det finns möjlighet att få frågan prövad i domstol, att det redan pågår en domstolsprocess eller att en sådan process precis har avslutats.

Är utredningsinsatsen proportionerlig i förhållande till förutsättningarna att nå önskat resultat?

Konkurrensverket beaktar vilka utredningsinsatser som kan bli aktuella, hur omfattande och kostsam utredningen kan bli i förhållande till det resultat som utredningen förväntas få, samt hur svårt det är att bevisa överträdelsen. När ett tillsynsärende inte bedöms som en effektiv väg att uppnå resultat kan Konkurrensverket i vissa fall välja att agera på annat sätt, exempelvis genom att ta upp problemet i en rapport.

Vad står i Konkurrensverkets beslut när Konkurrensverket väljer att inte prioritera ett ärende?

Konkurrensverket strävar efter att vara tydligt i sina avskrivningsbeslut. När Konkurrensverket avslutar ett ärende av prioriteringsskäl ska detta framgå av beslutet och i möjligaste mån ska också framgå vilken del av prioriteringspolicyn som är det huvudsakliga skälet till att ärendet inte prioriteras.

Om ett ärende skrivs av i ett tidigt skede innehåller avskrivningsbeslutet enbart en generell hänvisning till prioriteringspolicyn. Syftet med detta är att snabbt kunna ge besked till dem som berörs samt att använda Konkurrensverkets utredningsresurser där de gör störst nytta.